

Слободан Мандић, историчар
Историјски архив Београда
slobodan.mandic@digitalnaistorija.net
<https://www.digitalnaistorija.net/>

Прикази сајтова (Web адресар) XL

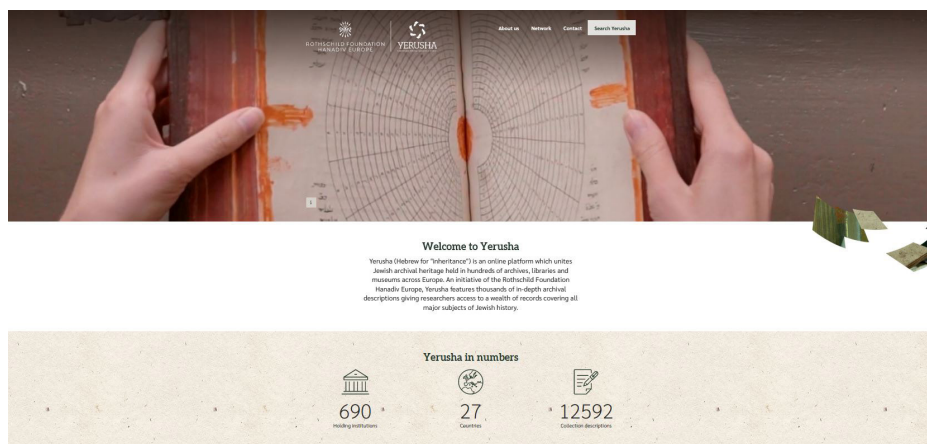
**European Digital Treasures:
Management of centennial archives in the 21st century**
<<https://www.digitaltreasures.eu/>> (22. VI 2022).

Пројекат *Европске дигиталне ризнице* инспирисан је различитим изазовима са којима се суочавају баштинске институције културе и који их усмеравају ка новим моделима пословања у дигиталном добу. Сабирање заједничког европског наслеђа, са посебним акцентом на дигиталну доступност, као и повећање његове видљивости и употребе, главни су циљеви заједничког подухвата конзорцијума на челу са Шпанским државним архивом. Партнерску мрежу чине још и национални архиви Норвешке, Мађарске, Малте, Португалије, као и Мунстер технолошки универзитет у Корку (Ирска) и Међународни центар за архивска истраживања (ICARUS). Поред детаљног описа свих пројектних активности,

централно место веб презентације представља одељак који садржи дигиталне каталоге три трансмедийске изложбе: *Стварање Европе – историја, памћење и мит о Европејству преко хиљаду година*; *Прогнаници, миграциони токови и солидарност*; *Европска открића – од новог света, до нових технологија*. Свака од изложби садржи око педесет репрезентативних експоната изабраних међу различитим, поглавито архивским институцијама широм Европе. Међу њима има и оних пореклом из српских архива (документ о преласку српских породица из Београда у Земун 1791. године из Историјског архива Београда, или план новог пловног пута на Дунаву код Петроварадина из 1851. године из Архива Војводине), али и других занимљивих сведочанстава, попут плана карантинске станице код Земуна из 1762. године (Национални архив Мађарске), или списка неопходних медицинских производа лекара у Котору из 1556. године (Државни архив Црне Горе). Каталог су доступни за преузимање у PDF формату, на неколико језика, а од додатних садржаја ту су још и брошуре са понудом производа чија израда је инспирисана одабраним документима са изложби, затим изложбене видео презентације, као и линкови за слободно преузимање неколико игара (квизови, игре меморије, интерактивне ролплеј игре).

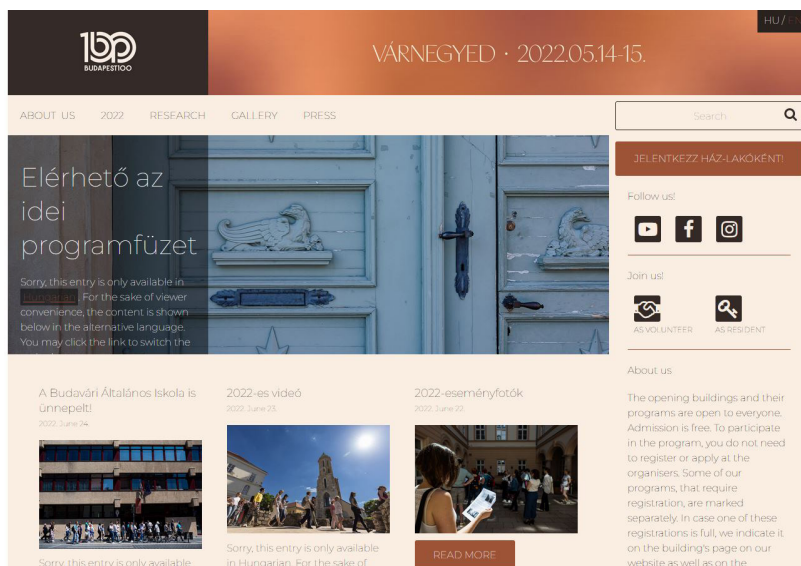
Rothschild Foundation Hanadiv Europe, Yerusha <<https://yerusha.eu/>> (22. VI 2022).

Дигитална онлајн платформа Yerusha (на хебрејском Наслеђе) представља каталог слободно доступних информација о европском јеврејском архивском наслеђу. Платформа је настала као резултат заједничке сарадње европских,

америчких и израелских академских и баштинских институција и подржана је од европског огранка фондације Ротшилд. Почетна страна сајта суштински је усмерена на два основна одељка, а то су *Мрежа*, где су доступне информације са логотиповима 26 институција које су депоновале информације у базу, као и одељак резервисан за напредну претрагу. Описи архивских фондова и збирки пореклом из Србије у базу су депоновани већим делом преко Историјског архива Београда, али и преко Меморијалног музеја Холокауста из Вашингтона. Организација метаподатака у бази омогућује прецизну филтрацију података преко различитих параметара: периода (временске линије), језика грађе, тематског индекса, власничке институције, постојање линкова ка информативним средствима колекција. Уредно презентовани, стандардизовани и лако претраживи подаци о великом броју архивских колекција из различитих институција, такође могу послужити и као добар пример и идеја водилца на који начин организовати тематски профилисане и онлајн доступне дигиталне водиче кроз архивску грађу.

Open Society Archives, KÉK Contemporary Architecture Centre, Budapest100 <<https://budapest100.hu/en/>> (23. VI 2022).

Презентација *Будимпешта 100* настала је на темељу активности у оквиру манифестације и серије догађаја покренутих 2011. године од стране Архива отвореног друштва и независне организације Мађарски центар за савремену архитектуру. У почетку окренути зградама Будимпеште старим један век, орга-

низатори временом окупљају волонтере и представнике различитих занимања ради откривања многих детаља и прича у вези са архитектонским објектима мађарског главног града. Првобитни списак објеката је допуњаван на основу грађе Градског архива Будимпеште. Досадашње активности и истраживања су искориштени за јединствену базу података доступну на двојезичном сајту пројекта у одељку *Истраживања (Research/Kutatás)*. База је подељена у секције разврстане према заступљеним објектима, градитељима, архитектама, години изградње, а ту је и страница са текстом о методологији истраживања и њеном развоју у протеклих десет година. Од пропратних садржаја на сајту су доступни галерија фотографија, присуство у медијима, линкови ка друштвеним мрежама, као и позив и приступнице за учешће волонтерима и власницима објеката.

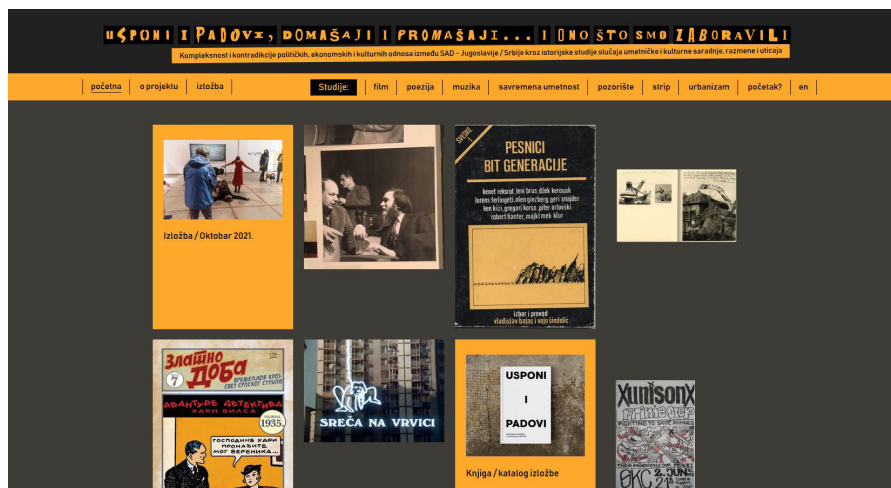
Манастир Високи Дечани, Библиотека манастира Дечани <<https://www.decani.org/sr/latinica-srpski/knjige>> (21. II 2022).

Веб презентација манастира Високи Дечани, задужбине краља Стефана Дечанског и цара Стефана Душана из XIV века, коју је 2004. године Унеско уврстио на своју листу светске културне баштине, поред одељака посвећених знаменитој историји, изгледу, богатој ризници и општежићу манастира, такође садржи и посебно издвојену електронску библиотеку. Овде су у дигиталном приказу доступне све књиге из вредне колекције од преко сто педесет дечанских рукописних књига од XIII до XVIII века, затим и колекција старе штампане књиге (међу којима и дела познатих дечанских игумана и монаха из XIX и прве половине XX века), путописи, нове књиге (одабрани наслови из библиотеке манастира), историјски извори (наслови који се непосредно баве манастиром

Дечани било из историјског, литерарног, или аспекта историје уметности). У посебну целину су издвојени наслови на страним језицима, где се могу пронаћи путописи из XIX и са почетка XX века на енглеском и руском језику, стари летописи и дневници на руском језику, научна литература о манастиру Дечани преведена на енглески језик, али и књиге о актуелним догађајима из новије историје региона. Иако доступна грађа није снабдевана метаподацима (у оквиру неког посебног програма), те стога није могуће вршити претрагу целокупног материјала, многе књиге су обрађене софтвером за оптичко препознавање текста (OCR) и стога их је могуће претраживати појединачно. Нарочито треба истаћи квалитетно скениране и у високој резолуцији доступне странице из колекције рукописних књига, које се по значају и богатству сврставају одмах иза хиландарских.

**Centar za kulturnu dekontaminaciju,
Usponi i padovi, domašaji i promašaji... i ono što smo zaboravili /
Ups and Downs, Highs and Lows... and the Forgotten
<<https://www.upsdowndownhighslows.com/>> (29. VI 2022).**

Интернет презентација пројекта усмереног на питања културне размене, сарадње и међусобних утицаја Сједињених Америчких Држава и Југославије/ Србије у оквиру кога су током 2020. спроведена истраживања, организоване дебате, филмске пројекције, изложба, переформанси, промоције, стручна вођења и друге активности. Сакупљена архивска грађа и материјали сада су делом доступни у оквиру седам категорија сајта у секцији *Студије*: филм,

поезија, музика, савремена уметност, позориште, стрип, урбанизам. Унутар сваког одељка је прво дат уводни текст, а након презентованих докумената налазе се рубрике са линком ка снимцима одржаних презентација и дискусија, хронологија догађаја и информације о истраживачима. Према речима аутора пројекта, Бранислава Димитријевића, Ане Миљанић и Љубице Славковић, интернет презентација садржи материјале који би требало да испитају и осветле комплексности и контрадикције политичких, економских и културних односа између САД и Југославије/Србије кроз историјске студије случаја уметничке и културне сарадње, размене и утицаја, са тежњом стварања платформе за даље дискусије о разоткривеним контрадикцијама.